

ÉKEV

(V. Mózes 7.12. - 11.25.)

עָבָד

A sivatagi vándorlás eseményeit sorolja Mózes. A szidra, miután felsorolja azt a hét kiemelt növényt, amelynek termése az Igéret földjének nevezetessége, az utóáldás eredetéről értekezik, amelyből hármat alkottak bölcseink.

Sarok. Tartalmát a kommentár úgy magyarázza, hogy a jelentéktelennek tűnő parancsolatokat is, amelyeket az ember a sarkával tapos, figyelemre sem méltat, be kell tartani, mert akkor, és csak akkor következnek a felsorolt jutalmak “és szeretni fog téged, megáld és megsokasít, megáldja méhed gyümölcsét, és földed gyümölcsét, gabonádat, mustodat és olajodat... nem lesz közötted magtalan férfi, és magtalan nő, sem meddő barmaid között.” A sivatagi vándorlás eseményeit sorolja Mózes. Egyik mondata így hangzik: “Ruhád nem kopott le rólad és lábad nem dagadt meg ebben a negyven évben”. Sokak szerint ezt jelképesen kell érteni, mások azt mondják, értelmezzük szó szerint. A sivatagi körülmények között nehéz volt szőni-fonni, ezért a ruha mindig friss és ép maradt, együtt nőtt gazdájával, akárcsak lábán a saru. A szidra, miután felsorolja azt a hét kiemelt növényt, amelynek termése az Igéret földjének nevezetessége: búza, árpa, szőlő, füge, gránátalma, olaj, datolya, leír egy mondatot, amelyet pontosan szeretnénk idézni. “És enni fogsz és jól fogsz lakni és áldani fogod az Ő...valót, a Te Istenedet.” A bölcsek e mondatból következtették ki az utóáldás, az étkezés utáni hálaáldás parancsát. Három fajta utóáldást alkottak bölcseink. Egyiket a kenyér élvezete után, ennek neve: Asztali áldás, héberül Birkát há mázon. A hét növény, illetve az abból készült étel fogyasztása után mondjuk az Utóáldási valamint minden más után, egy hála mondatot recitálunk.

Hetiszakaszunk folytatja Mózes történelmi áttekintését a múlttól, a pusztai vándorlásról. Az előző beszédekben a kémek küldetéséről és azt követő Mózes elleni lázongásokról volt szó. Meg kellett magyarázni a népnek miért vándorolt 40 évig a pusztában. Aktuális szakaszunk az arany borjú vétkét emeli ki, hogy a honfoglalás előtt álló nép szakítson végleg az egyiptomi állatkultusszal. Nem mulasztja el Mózes emlékeztetni a népet arra is, hogy csak az ő imája háritotta el Izráelről Isten haragját és tette lehetővé a két új kőtábla megírását Szináj hegyén. A Tóra a “bevésés” szót használja a Tízparancsolat köre való írására. A Midrás a “charut” (vésés) szót más pontozással “chérut” -nak olvassa mondván, hogy a tíz ige betartása jelenti a szabadságot (“chérut”). Legfőbb témája a hetiszakasznak Erec Jiszráél dicsérete mind fizikai, mind szellemi szempontból. Fizikai értelemben “tejjel-mézzel folyó ország” Izráel öröksége. Hét nevezetes terméke búza, árpa, szőlő, füge, gránátalma, olaj és datolya. De vas és réz is az ország terméke, ahol nem szűkölködék az ember kenyérben. (Deut. 8/8-10) De a bőségért Istent kell áldani, és nem büszkélkedni saját erővel. “Ettél és jól laktál, áldd az Örökkévaló Istenedet.” Mózes megemlíti a “kiválasztottság” fogalmát is. Izráel kis nép, nem nagysága, ereje miatt választott ki, “nem a népek közötti nagyság miatt választott ki Isten, mert ti vagytok a legkisebbek közöttük”. “Isten megőrizte az Atyáknak tett esküjét és kedvelt titeket. Így azt kéri tőletek, hogy féljétek az Örökkévalót, szeressétek és járjatok az Ő útjain”. A kiválasztottság nem több jogot, hanem több kötelességet rótt Izráelre! “Csak titeket emeltek ki a népek közül, ezért rovom fel összes bűneiteket” – mondotta a próféta. Melyek Isten útjai, miket Izráelnek követnie kell? Segíteni az özvegyet és árvát, támogatni az idegent, sőt szeretni őt, “mert idegenek voltatok Egyiptomban”. Ember és ember közti viszonyról kell Izráelnek példát mutatnia más népek számára is. A mózesi tanítás alapján a zsidó vallás humanista törvények kerete, és csak e keret betartása ad értéket az Isten és Ember közötti kapcsolatnak, áldozatnak, ünnepnek, imának. Hillél tanítása: “Mit magadnak nem akarsz, ne tedd másnak” – ez a Tóra lényege amit “egy lábon állva” is meg lehet tanulni. Az ország, melyet Izráel elfoglalni készül, szintén “kiválasztott” szent föld. “Isten szeme van rajta az év elejétől az év végéig”. Ezért Erec Jiszráel nem tűri a benne lakók bálványimádását, utálatos cselekedeteit. Miként “kiokádja” a Kánaániták romlottságát, úgy nem tűri majd Izráelt sem, ha az őslakók nyomdokain halad. Izráel joga az országra csak akkor érvényes, ha hű Istenéhez és annak törvényeihez. A heti szakasz említi az egyiptomi kivonulásra emlékeztető rituális törvényeket. A “Mezuza” és a “Töfillin” pergamentjára írott szövegek nemcsak a Sömá Jiszráél hitvallására, de a szolgaságra emlékeztető és az ország öröklési jogát magába foglaló szöveget is tartalmazza. “Hogy hosszú életűek legyetek ti és gyermekeitek azon a földön amit Isten esküvel ígért apáitoknak”. E szövegeket a minden napi imában mondjuk reggel és este. Az öröklendő ország, az Igéret Földje határait is megjelöli Mózes a heti szakaszban. “Lebanontól a pusztáig, az Eufrátesz folyótól a Vörös tengerig legyen határotok”

Néhány évvel ezelőtt, amikor a feleségemmel Izraelben éltünk, a lakásunkat egy izig-vérig materialista embertől vásároltuk. Ennek fényében a megállapodásunk végén tett megjegyzése meglehetősen furcsának tűnt: biztosított minket arról, hogy a házban az összes mezuzá tökéletesen kóser. Amint észrevette hitetlenkedő tekintetünket, elmesélte az alábbi történetet. Sok évvel korábban, a lánya súlyos szívproblémával született. Miután a kórházban azt mondták neki, hogy a kislány nem fog sokáig élni, csak bolyongott Jeruzsálem utcáin. Végül egy idős jemeni férfivel találkozott, akinek kiöntötte a szívét. A férfi azt tanácsolta neki, hogy vásároljon mezuzákat, és tegye az ajtófélfákra minél hamarabb. Mivel kétségbeesetten keresett bármit, ami segíthet a lányán, elrohant egy vallásos negyedbe, kérdezősködött, hogy hol él a legközelebbi szofer, majd vett tőle pár mezuzát. Miután felrakta őket, visszament a kórházba, ahol jó hírrel fogadták. Csoda történt: a lányának megszűnt a szívproblémája. Miután befejezte a történetet, tett egy megjegyzést, amit sosem felejték el: „Látják – mondta – a mezuzák kóserek. És, ha a lányom valaha is úgy dönt, hogy vallásos lesz, nem állhatok az útjába, mert ő Istenhez tartozik. De ha a fiam megpróbál vallásos lenni, megölöm!” A jemeni férfi tanácsa, hogy tegyenek fel mezuzát az ajtófélfákra, beleillik a zsidó hagyományba. Ékezetes betűkkel a mezuzával foglalkozó tórai vers pont amellet van, amiben a gyerekek számára a hosszú életről szóló ígéret szerepel. Mindkét vers szerepel a mezuzá tekercseken, és sok kommentátor erre alapozza, hogy a mezuzá segít megóvni a gyerekek egészségét. De nem csak a gyerekeknek használ a mezuzá jelenléte. A külsejére van írva Isten egyik neve: „Sádáj”. Sok más mellett, ez a név egy rövidítés: „Izrael kapuinak védője”. A mezuzá tehát védelmezi a zsidó otthon ajtajait. Más források a mezuzá más jelentését fedik fel. Álsich megjegyzi, hogy a mezuzá ott van a házon belül minden ajtón. Az ember otthon gyakran nem ugyanúgy viselkedik, mint nyilvánosan, de a mezuzá emlékeztet minket a zsidó otthon szentségére. A mezuzá legszélesebb körben elfogadott értelmezését valószínűleg Maimonidész tárja elénk. Magyarázata szerint az emberek gyakran annyira belemerülnek a megélhetéssel kapcsolatos mindennapi gondokba-bajokba, hogy elveszítik „Isten-tudatosságukat”. A mezuzá egy csodálatos megoldást kínál erre a problémára. A mezuzá tekercse egy nyilatkozatot tartalmaz az Isten iránti szeretetünkről, és a micváinak teljesítése iránti elkötelezettségünkről. Ahogy átmegyünk egy ajtón, és megpusztiljuk a mezuzát, Isten „élet-instrukcióira” koncentrálnunk, amik az ajtófélfára vannak felrakva. Maimonidész mondja: A mezuzá egy állandó emlékeztető „hogy semmi sem tart örökké, kivéve az Örökkévaló tudása. Amikor az ember erre emlékezteti magát, visszatér a helyes mentális tudatállapotba, és a helyes úton fog járni”.

Kétszer szerepel a hetiszakaszunkban a „jól fogsz lakni” kifejezés. Azzal, hogy a Tóra ezt a két dolgot egymás mellett említi, figyelmeztet, hogy amikor „jóllakottak”, vagyis sikeresek vagyunk, hajlamosak lehetünk magunkkal túlságosan is elégedettek lenni. Viszont ha „bencsolunk”, akkor ugyanezt a pillanatot megragadhatjuk, és a spirituális emelkedésünkre fordíthatjuk. A szerénység a zsidóság egyik központi fogalma, a Kabbala egyik szefirája. Legnagyobb prófétánkról, Mózesről is így tudjuk: „szerényebb volt minden embernél, aki a föld színén van”. Hogyan lehet egy nép vezetőjében az alázatosság becsülendő tulajdonság? Úgy, hogy ez az alázatosság nem egyenlő saját magunk alulértékelésével. Amikor a népből lázadtak Mózes ellen, ő nem habozott, nem voltak kétségei afelől, hogy a népet továbbra is neki kell vezetnie. Tehát nem ilyen értelemben volt szerény. A szerénység éppen azt jelenti, hogy tisztában van az ember azzal, hogy ki valójában: az Örökkévaló teremtménye. Egyrészt teremtmény, tehát bizonyos értelemben alárendelt, másrészt viszont az Örökkévalóé, a Királyok Királyáé, személyesen ő lehelte bele a lelket. Különlegesnek teremtett meg, olyan ajándékokat adott az egyéniségének, ami csak neki van, ami egyedivé teszi – de ezeket nem magának köszönheti, hanem csak Neki. A tehetségre nincs mit büszkélkedni. Ha mindent, amije csak van, a Teremtőnek köszöni meg, azzal magának tesz jót. Történt egyszer, hogy volt egy nő, aki sietett egy fontos üzleti tárgyalásra, de az autója dugóba került. Nagyon megijedt és elkezdett fogadkozni: „Segíts, Istenem, kérlek! Ha ezt megúszom, minden péntek este gyertyát fogok gyújtani!” Ebben a pillanatban egy rendőr továbbengedte a forgalmat az egyik sávban, és a nő tovább tudott hajtani. Néhány perc múlva egy sorompóhoz ért. „Istenkém, ha megmentesz, megfogadom, ezentúl mindig becsületesen fogok üzletelni!” Erre felszabadult egy új sáv és a nő ismét továbbhajtott. Végül megérkezett a tárgyalás helyszínére, és látta, hogy nincs parkolóhely. „Ments meg, Istenem, és soha többé nem pletykálok!” Ekkor kiállt egy autó a helyéről. A nő leparkolt, beszállt a liftbe, és még maradt is egy pár perce a tárgyalásig. Így szólt: „Minden rendben, Istenem, látod, megoldottam egyedül!” Visszatérve a hetiszakaszra: ha „jóllaktunk”, vagy ha szerencsénk van, vagy különleges tehetségünk van valamihez, az mindig egy lehetőség, hogy legyen miért hálásnak lennünk. Ha hálát érzünk ahelyett, hogy természetesnek vennénk, jobban tudjuk értékelni a sorunkat, és ez által teljesebb életet tudunk élni. Ez a bencsolás micvájának egyik értelme: ne tekintsük természetesnek, még a mindennapi betevőt sem, örüljünk annak is úgy, mintha a világ legkülönlegesebb dolga történt volna velünk. És ha sikerünk van valamiben, akkor is adjunk hálát, nehogy elfelejtsük, kinek köszönhetjük. Akkor tudjuk igazán élvezni a sikert, ha az Ő is van helye ilyenkor mellettünk. Talmudban áll az öntelt emberről: „nincs egyszerre hely ebben a világban, nekem és neki”.

<p>Kivégzik az antiszemita ámokfutót, aki a pittsburgh-i zsinagógában gyilkolt. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/hirek-lapszemle/kivegzik-az-antiszemita-amokfutot-aki-a-pittsburgh-i-zsinagogaban-gyilkolt</p>
<p>Az idén magyarul is megjelent Laurence Rees Hitler és Sztálin című könyve. https://magyarnarancs.hu/sorkoz/laurence-rees-tortenesz-sztalin-kultuszanak-a-kulcsa-hogy-mindent-menedzselt-260701</p>
<p>Élete legnagyobb hibájának nevezte Einstein, hogy aláírta az atomprogramot elindító levelet. https://mult-kor.hu/elete-legnagyobb-hibajanak-nevezte-einstein-hogy-alairta-az-atomprogramot-elindito-levelet-20230802</p>
<p>Peresz kétszer volt Izrael miniszterelnöke és kétszer ideiglenes kormányfő; pályafutása alatt összesen 12 kormányban szolgált. https://akibic.hu/2023/08/03/100-eve-szuletett-simon-peresz-izrael-egyik-alapito-atyja/</p>
<p>Bírálta a királyt az Izraellel való kapcsolatok miatt – börtönbe került. https://ujkelet.live/2023/08/03/biralta-a-kiralyt-az-izraellel-valo-kapcsolatok-miatt-bortonbe-kerult/</p>
<p>Zima-Lipthay Judit vezetésével megalakult a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (Mazsihisz) Ifjúsági Osztálya. https://szombat.org/hirek-lapszemle/ifjusagi-osztaly-alakult-a-mazsihiszben</p>
<p>Ha nem alakul nemzeti egységkormány, akkor Izraelnek vége?. https://izraelinfo.com/2023/08/03/ha-nem-alakul-nemzeti-egysegekormany-akkor-izraelnek-vege-lesz/</p>
<p>Percekre a haláltól - filmfelvétel is előkerült az utolsó zsidó transzport megmentéséről. https://hu.euronews.com/2023/08/01/filmfelvetelt-talaltak-utolso-zsido-transzport-megmentes?ct=t</p>
<p>Jelképes síremlékeket helyeztek el Tatabányán, a felsőgallai zsidó temetőben. https://www.kemma.hu/helyi-kozelet/2023/08/jelkepes-siremlekeket-helyeztek-el-tatabanyan-a-felsőgallai-zsido-temetoben</p>
<p>Emlékezzünk a holokauszt cigány áldozataira! https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/megemlekezesek/emlekezzunk-a-holokauszt-cigany-aldozataira</p>
<p>Az eredmények a krónikus stressz által befolyásolt egészségügyi állapotok jobb megértéséhez vezethetnek, beleértve a szorongást, a depressziót, sőt az elhízást és a cukorbetegséget is. https://akibic.hu/2023/08/03/a-ferfi-es-a-noi-agysejtek-elteroen-reagálnak-a-stresszre-izraeli-tanulmany/</p>
<p>Benjámín Netanjahu miniszterelnök kedden nem volt hajlandó elkötelezni magát a Legfelsőbb Bíróság döntésének tiszteletben tartása mellett. https://szombat.org/hirek-lapszemle/mit-lep-netanjahu-ha-a-birosag-elkaszalja-a-birosag-hataskoret-korlatozo-alaptorvenyt</p>
<p>A Netanjahu felmentését megakadályozó törvény meghallgatása és a fenyegetések. https://ujkelet.live/2023/08/03/a-netanjahu-felmenteset-megakadalyozo-torveny-meghallgatasa-es-a-fenyegetesek/</p>
<p>Újabb könyv a tapolcai zsidó borászdynasztiákról. https://www.veol.hu/helyi-kultura/2023/07/ujabb-konyv-a-tapolcai-zsido-boraszdinasztiakrol</p>
<p>Egy izraeli teherhajó átjutott az orosz tengeri blokádon. https://telex.hu/kulfold/2023/08/01/egy-izraeli-teherhajo-atjutott-az-orosz-tengeri-blokadon?ct=t%28</p>
<p>Az izraeli főügyész szerint a Kneszet személyre szabott törvénnyel kedvezett Netanjahunak. https://izraelinfo.com/2023/07/26/az-izraeli-fougyesz-szerint-a-kneszet-szemelyre-szabott-torvennyel-kedvezett-netanjahunak/</p>
<p>Most már Finnország is pörgetheti Dávid parittyáját - megkapja Izraeltől. https://hu.euronews.com/2023/08/03/finnorszag-izrael-david-parittyaja-legvedelem</p>
<p>800 év kihagyás után újra van rabbi az angliai York városában, ahol azóta nem töltötte be senki a helyi rabbi hivatalát, hogy egy véres pogromban kiirtották az ott élő zsidókat még 1190-ben. https://www.hetek.hu/cikkek/online/a-800-eve-tortent-pogrom-ota-eloszor-van-rabbi-az-angliai-york</p>
<p>A Gólem Színház nyerte el a Színkritikusok legjobb gyerekelőadásának díját. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/kultura/a-golem-szinhasz-nyerte-el-a-szinkritikusok-legjobb-gyerekeloadasanak-dijat</p>
<p>Júdea Királysága megpróbált lázadást indítani a babiloni megszállók ellen, ezért Neo-Babilon királya II. Nabukodonozor elrendelte, hogy Jeruzsálemet semmisítsék meg. https://akibic.hu/2023/08/02/izraeli-regeszek-jeruzsalem-babiloni-ostroma-soran-megsemmisult-epuletet-tartak-fel/</p>

Az alábbi cikk megírására az izraeli társadalmat megosztó szembenállás fellángolása készítetett, amihez hasonló a szolidaritásra oly sokat adó országban eddig nem lehetett tapasztalni. <https://szombat.org/politika/tuntetesek-es-toresvonalak>

Nőtt a kockázat mértéke: A Nemzeti Bank figyelmeztetése a reformterv folytatása kapcsán. <https://ujkelet.live/2023/08/03/nott-a-kockazat-merteke-a-nemzeti-bank-figyelmeztetese-a-reformterv-folytatasa-kapcsan/>

Nem ismerték el hadirokkantnak, felgyújtotta magát és meghalt. <https://ujkelet.live/2023/08/03/nem-ismertek-el-hadirokkantnak-felgyujtotta-magat-es-meghalt/>

Történelmi bocsánatkérés: mégsem a fideszes Gál András Levente az első magyar gyáriparos, aki a saját üzemének területén lakik. <https://444.hu/2023/08/02/tortenelmi-bocsanatkeres-megsem-a-fideszes-gal-andras-levente-az-első-magyar-gyariparos-aki-a-sajat-uzemenek-teruleten-lakik>

Az atombomba atyjaként emlegetett amerikai fizikus, Robert Oppenheimer életét bemutató alkotásnak zsidó vonatkozásaitól nehéz eltekinteni. <https://akibic.hu/2023/08/02/a-zsido-oppenheimer/>

A zsidó tanácsok tanácstalansága. https://nepszava.hu/3203356_a-zsido-tanacsok-tanacstalansaga